

Fakulta filozofická

Fakulta filozofická tradičně publikuje značný počet odborných monografií, které dokládají její bohaté badatelské aktivity napříč všemi obory. Důležitou součástí vědecké činnosti je každoroční intenzivní podpora studentů a mladých akademických pracovníků. V roce 2016 se na fakultě uskutečnilo 38 projektů v rámci studentské grantové soutěže a studentské vědecké konference ZČU, na jejichž řešení se podílelo 207 studentů.

Fakulta filozofická rovněž pořádá významné mezinárodní konference. Za všechny jmenujme konferenci katedry archeologie – Archeologická pracovní skupina na východní Bavorsko/západní a jižní Čechy/Horní Rakousko, pořádanou s partnery v České republice, Bavorsku a Rakousku.

Archeologové zkoumají temné dědictví nedávné minulosti

20. století po sobě zanechalo v řadě evropských zemí neblahou památku v podobě pracovních táborů, které sloužily totalitním režimům k masové internaci, perzekuci, násilí a vyvražďování různých skupin obyvatel Evropy. Docházelo zde v obrovském měřítku ke stěží představitelným zločinům proti lidskosti. Již z dosavadních výsledků dílčích výzkumných projektů je zřejmé, že některé části evropské krajiny je dodnes možné vnímat jako skutečnou „krajinu táborů“ a masového teroru, která představuje temné dědictví nedávné minulosti. Pouze několik táborů a jejich komplexů se proměnilo v památníky formující kolektivní paměť dnešní společnosti. Ostatní byly zapomenuty, nebo následně sloužily k jiným účelům. Některé objekty se po skončení jedné totality dočkaly využití dalším represivním režimem k perzekuci jiných skupin lidí, což vytváří vícevrstevnou historii těchto lokalit a v řadě případů dodnes rozděluje společnost.

Tematice se věnuje výzkumný tým na katedře archeologie Fakulty filozofické ZČU v rámci evropského projektu Accessing Campscapes, který je součástí výzkumného programu HERA – Humanities in the European Research Area. Cílem tohoto projektu je multidisciplinárně koncipovaný výzkum pozůstatků táborů z 20. století, na němž se podílí vedle Západočeské univerzity v Plzni také výzkumné týmy z univerzit v Amsterdamu, Barceloně, Berlíně, Trondheimu a Staffordshire. Vědci se v něm zaměřují především na koncentrační, pracovní a vyhlazovací tábory Bergen-Belsen v Německu, Falstad v Norsku, Jasenovac v Chorvatsku, Treblinka v Polsku či Westerbork v Holandsku. V České republice výzkum zahrnuje zejména tábory nucených prací z konce 40. a 50. let na Jáchymovsku.

„Výzkum někdejších táborů a dalších zařízení, které s nimi souvisely, je rozdělen do několika vzájemně provázaných oblastí. Zaměřujeme se především na svědectví obětí a dalších pamětníků, která se týkají táborů a jejich každodenního režimu,“ vysvětluje Pavel Vařeka, řešitel projektu za Západočeskou univerzitu. „Pomocí nedestruktivních archeologických metod a plošně omezených odkryvů odhalujeme na povrchu terénu dnes již neviditelné pozůstatky těchto zařízení a v neposlední řadě se soustředíme také na strategii prezentace tohoto druhu památek,“ dodává. Dlouhodobým záměrem projektu je tedy nejen ochrana a propagace těchto lokalit, ale především interpretace jejich mnohdy vícevrstevného využití.

Vyhlazovací tábor Treblinka. Odkryv prostoru, kde byly zemním radarem zachyceny pozůstatky plynových komor.

V květnu 2017 se pracovníci a studenti katedry archeologie pod vedením Pavla Vařeky zapojili do archeologického výzkumu vyhlazovacího tábora z druhé světové války v polské Treblince. Tábor Treblinka II nacisté v roce 1943 zlikvidovali tak, že se po něm nezachovaly povrchově patrné pozůstatky. Archeologický výzkum prováděný již několik let Caroline Sturdy Colls z univerzity ve Staffordshire prokázal, že areál tábora byl překryt mocnou vrstvou písku, která měla zamaskovat stopy masového vraždění, včetně masových hrobů 800 tisíc obětí. Sondáž prováděná plzeňskou katedrou archeologie odhalila prostor, kde byly deponovány osobní předměty obětí holocaustu. V souvislosti s potenciální přítomností výbušnin zajišťovala v průběhu výzkumu bezpečnost jednotka ženistů Polské armády.

Zkoumání táborů v různých částech Evropy umožní přístup k velmi významné části evropské paměti a ke stále živým otázkám, spojeným především s nacistickými a komunistickými zločiny. Na základě získání nových informací a zpřístupnění pramenů široké veřejnosti pak bude možné formulovat další témata, související s těmito stále živými momenty poměrně nedávné minulosti Evropy.

Příklady dalšího výzkumu

Badatelé z katedry blízkovýchodních studií dlouhodobě systematicky zkoumají **arabské jaro a transformaci Blízkého východu a severní Afriky**. Společně s předními iránskými experty z Univerzity v Qomu řeší současný vývoj šíitského islámského práva, zejména v souvislosti s moderními medicínskými technologiemi. Mezinárodní uznání si také získává výzkum antisemitismu.

Centrum afrických studií na katedře blízkovýchodních studií se zaměřuje na **výzkum Rohu Afriky**. V etiopské Jimmě funguje výzkumné centrum ZČU.

Výzkumu v oblasti **mezinárodní bezpečnosti, regionalismu a aplikované politické teorie** se věnuje katedra politologie a mezinárodních vztahů. Aktuálně zde běží projekt, který zkoumá procesy tvorby a realizace evropských veřejných politik.

Projekt **Kontinuita a diskontinuita v náboženské paměti v České republice** na katedře sociologie mapuje, jakým způsobem se ve specifických podmínkách české společnosti udržuje či neudržuje náboženská paměť. Tématu zdraví a rodičovství se věnuje výzkum Migrace a zdraví matek: těhotenství, porod a rané rodičovství a Partnerské vztahy v pozdějším věku. Na katedře funguje rovněž laboratoř experimentální sociologie.

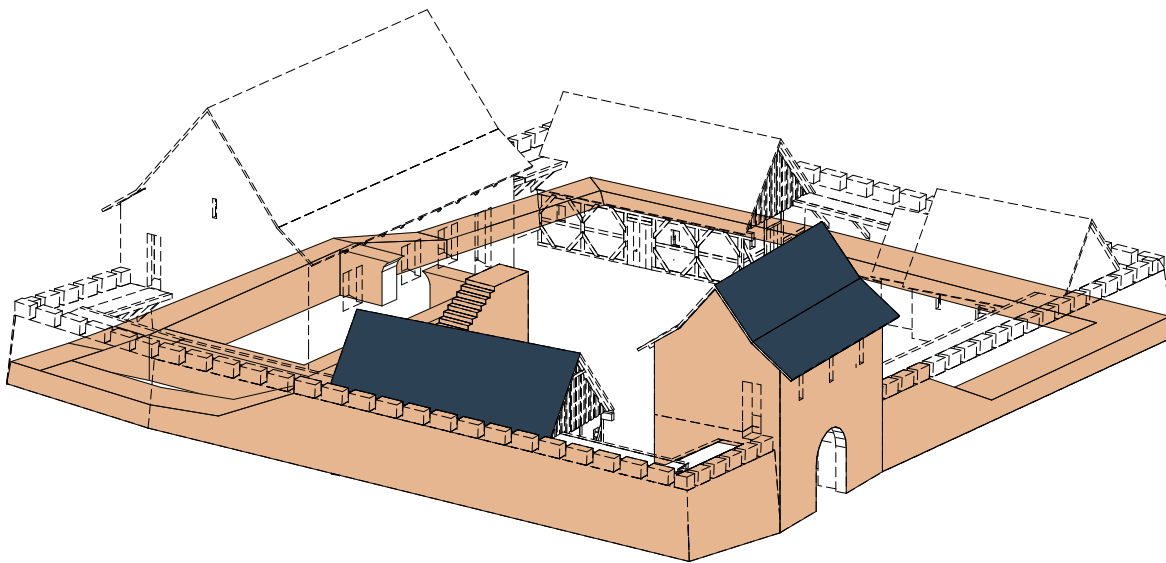
Katedra archeologie se podílela na založení **Archeocentra** v blízkosti Historického parku Bärnau-Tachov. Vzniknou zde dílny a venkovní laboratoře, kde bude možné pracovat s různými materiály používanými v minulosti a ověřovat středověké stavební techniky.

Centrum afrických studií se zaměřuje na výzkum Rohu Afriky.

Záběr ze sociologického výzkumu Fenomén bezdomovectví.

Vizualizace dvora Karla IV., který se plánuje stavět formou archeologického experimentu za využití středověkých technik. Stavba je součástí projektu Archeocentra, na kterém se podílí katedra archeologie.